

Hvor mange ansatte trenger kommunen? En ny modell kan gi svaret

Kommunal Rapport 24.01.2025

Tre kommuner og tre forskningsinstitusjoner skal lage en modell som forteller kommuner hvor mange ansatte de trenger i helse- og omsorgstjenesten.

– Målet er å lage en modell som er så enkel å bruke at kommuner kan legge inn sine egne data og få oversikt over bemanningsbehovet i helse – og omsorgssektoren. Det gjelder både for administrasjonen og politisk ledelse, sier førsteamanuensis Maren Sogstad ved Senter for omsorgsforskning ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

MoPeK

- Modellen skal bestå av data om bemanning fra bemannings- og personalstyringssystemet (Visma Gat) og data om brukere fra journalsystemet (Gericca/IPLOS).
- Data fra kommunene skal kobles med utdannings- og trygderegistre fra Statistisk sentralbyrå.
- Bemanningsdataene skal gi innsikt i arbeidstidsordninger, inkludert turnus, og vil også identifisere personell som er på vakt dag, kveld og natt, med informasjon om utdanningsbakgrunn, yrkesrolle, alder og kjønn.
- I Visma Gat registreres blant annet informasjon om vikarer, kompetanse, utdanning, merarbeid og sykefravær og andre typer fravær.

Sogstad er prosjektleder for prosjektet «Modell for personellplanlegging i kommunale helse – og omsorgstjenester (MoPeK)».

Prosjektet gjennomføres av forskere fra NTNU, Folkehelseinstituttet og Universitetet i Oslo i samarbeid med kommunene Oslo, Gjøvik og Søndre Land.

Skal undersøke sykefravær og turnus

Prosjektet skal koble data om blant annet sykefravær, turnusordninger, kompetanse og vikarbruk.

– Modellen vil kunne brukes av kommunene til å synliggjøre deres behov for helsepersonell og dermed sikre gode tjenester, man vil også kunne se på effekter av ulike prioriteringer, både på nasjonalt og lokalt nivå, sier Sogstad.

For å lage modellen skal forskerne undersøke en rekke forhold:

- Hva er sammenhengen mellom bemanningsfaktorer og resultat kvalitet i sykehjem?
- Hva er sammenhengen mellom ulike arbeidstidsordninger og lang- og korttidssykefravær?
- Hvordan påvirker bruk av langvakter sykefraværet til ansatte?
- Hva er konsekvensene av mange vakanser for pasienter (for eksempel innleggelser, medisinbruk, hendelser) og fremtidig sykefravær blant ansatte?
- Hvilke typer vakanser (tidspunkt på døgnet/kompetanse) har størst konsekvenser for pasienter og fremtidig sykefravær?
- Hva er konsekvensene av at vikarer fyller vakante vakter for pasienter og fremtidig sykefravær?

- Hvilke typer vakter er spesielt sårbare når de fylles av vikarer?

Fafo: - Økt grunnbemanning lønner seg

Det finnes allerede forskning som viser hvilken betydning grunnbemanning i pleie og omsorgssektoren kan ha.

Seniorforsker Leif Moland ved Fafo har beregnet at kommuner kan spare penger på vikarbruk hvis de har en nok bemanning. Han har gitt følgende eksempel:

– Fem ansatte kan være akkurat nok til å få en virksomhet til å gå rundt, mens det blir behov for vikar hvis én blir syk. Det skjer ofte, vi vet at kommunale virksomheter har et forutsigbart fravær på mellom 15 og 25 prosent. Ved å oppbemanne til seks ansatte, vil virksomheten spare penger til vikar.

Moland har for øvrig refset kommunale kommunepolitikere og økonomidiktører for å spare seg til fant ved at de ikke tar hensyn til viktige forutsetninger for å kunne bruke ressursene bedre.

Bakgrunnen for MOPeK er at det om 15 år vil være dobbelt så mange innbyggere over 80 år samtidig som det vil være mangel på helsepersonell, ifølge blant annet Helsepersonellkommissjonen.

Prosjektet er en del av en ny satsing på forskning og innovasjon i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Planen er at kommuner vil kunne ta i bruk MoPeK i 2027.